

NAŠA MISEL

Leto III.

OMLADINSKI KULTURNO-POLITIČNI LIST

Štev. 10 (43).

Izhaja štirinajstdnevno

V Ljubljani, dne 15. marca 1938

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Vloga mladine

Uvodnik zadnje številke naše odlične revije »Misl in dela« je posvečen mladini. Čutimo potrebo ponatisniti njegove glavne misli, ker živimo v času, ko mnogi odgovorni činitelji ne priznavajo pravic, ki gredo mlademu človeku in ko se masikateri mlad človek sam ne zaveda iz njih izvira-jočih dolžnosti. (Op. ur.)

Narod je živ organizem: v njem poljejo življenjski sokovi duha in gmote in ravno zato je notranje tako razčlenjen in je vsa njegova duhovna in gmotna dejavnost tako razporejena, da ima vsak delec svoje mesto in svoj vpliv. Želje in dejanja, uspehi in napake posameznikov ter skupin, stanov in slojev, se zbirajo v skupinske učinke in zlivajo končno v enotno voljo in enotno dejanje, kot podoba narodovega življenja, njegove rasti ali padca, njegove skupne usode. Tako oblikujejo življenje naroda posamezniki, ki se povzpno do velike kulture, gospodarske ali politične moči; ravno tako odločajo o njem skupine, ki s svojim duhovnim ali drugačnim vplivom uravnavajo smer njegove poti.

Svojevrsna je v narodnem življenju vloga njegove mladine. Pravkar se je zavedala svoje pripadnosti k narodu in skuša odmeriti svoje razmerje do vsega, kar je v narodu velikega ali majhnega; prvič začuti v sebi moč za delo in voljo, da jo uveljavi. Njena sila je sveža, čelo vedro in duh zavzet za dobro, poln vere v moč čiste vesti in dobrega dejanja. To daje mladinskim pokretom tiste dragocene prednosti, ki jim ne nalagajo samo posebnih funkcij v narodovem življenju, marveč jim upravičeno zagotavljajo tudi posebne pravice. Teh pravic in dolžnosti mladine se zaveda in jih spoštuje vsakdo, ki ve, da je samonikla in odločna mladina tisti živi vrelc, iz katerega dotekajo narodu ne samo sveže človeške sile, marveč tudi najplemenitejše pobude in najbolj nepristranske sodbe. Idealistični pogled mladine na svet in življenje, razgibanost njenega duševnega iskanja, poštenost in načelnost njene idejne borbe, vse to je gibljiva sila, ki jo potrebuje vsak narod in ki jo mora prav oceniti vsakdo, ki mu je do narodovega napredka.

Mladinski programi in mladinska gibanja so tudi v naši zgodovini dokazali svojo izredno pomembnost. Njeni nazori so bili neredko edini glasniki prave narodove vesti in smeri. Navzlic splošnemu odporu, na katerega so naleteli, so postali kmalu obči narodni program, v marsikaterih točkah so se v kratkem času uresničili...

Mladini daje njena neodvisnost bister, predsodkov, ozirov in taktičnih nedoslednosti prost pogled na vse narodovo življenje, brez kompromisov. Trdno se oklepajoč svojih načel je posegla mladina vedno neustrašeno v središče političnih dogajanj in postala njih nujen regulativ takrat, kadar so politična nedoslednost, taktika ali drugačna zloraba političnega zaupanja in politične moči

Innitzer — Hlinka

Nekoč smo odgovorili v »Naši misli« negativno na vprašanje, ali bo katoliška mladina kovala usodo našega naroda in utirala pot našemu napredku. Pobarali smo našo katoliško mladino, naj nam pokaže svojo mladinsko zgodovino in tiste ideale, katere ji je uresničil in potrdil razvoj. K temu nas je upravičevala reakcionarnost, ki je bistvena poteza katolicizma od njegovih početkov do danes in na vseh področjih človeškega udejstvovanja. Vsem velikim in naprednim duhovom na znanstvenem, filozofskem, socialnem, političnem itd. polju in vsem velikim idejam — zlasti nacionalni — ni bila prihranjena ta ovira. Ne mimo ali preko nje, nego le proti njej so se mogle uveljaviti. Sicer ugasujejo, a še vedno veliko moč političnega katolicizma smo si razložili z njegovo gibčnostjo in prilagodljivostjo, zato smo rekli:

»Značilno pa je, da se je katolicizem kljub temu, da ga je nezadržni razvoj dosledno pregazil, vendar le vedno znašel in ugotovil naknadno ne samo svojo skladnost z novim stanjem, nego celo svoje zasluge na njem.«

Takrat nas je naše klerikalno časopisje pavšalno in brez utemeljitve zavrnilo, češ, da potvarjamo vlogo katolicizma v svetovni in domači politični zgodovini.

Na to polemiko smo se spomnili ob velikih dogodkih na naši severni meji in stališču, ki so ga zastopali katoličani pred združitvijo nemškega naroda in stališču, ki so ga zavzeli po njej, ker ono potrjuje izredno točnost naše trditve. Kardinal Innitzer je tipični predstavnik stare preizkušene taktike, ki se bo obnesla vse dotlej, dokler se bo zmagovalce zadovoljil z naknadno lojalnostjo premagancea.

Še včeraj nepopustljiv pristaš samostojne Avstrije, kateri naj bi bila namenjena posebna krščanska misija, je postal kardinal Innitzer preko noči ne samo lojalen, nego naravnost navdušen državljani »paganske« nacionalno socialistične Velike Nemčije. Tako govori o njegova poslednja pisma in pozivi. To je eden tistih preokretov za stoosedeset stopinj, kakršnih je polna zlasti najnovejša zgodovina.

To seveda katoličanom ni kapitulacija pred silo zgodovinskega razvoja in silo ideje, katerima so se krčevito upirali, nego svoboden in navdušen sprejem novega stanja.

ogražale tiste politične ideale, ki so mladini posebno pri sreč...

Nestete zglede bi lahko nanizali z naše in tuje zgodovine, davne in sedanje. Vsak zglede bi le dokazal, da je bila mladina vedno najbolj pošten in najbolj tenkočuten pobornik narodovih koristi, da je vedno vztrajala na teh svojih pravicah in da jih je tudi uspešno izvrševala — in žalostno bi bilo, če bi bilo kdaj drugače.

Jezuitski znanstveniki so naenkrat ugotovili, da ni nasprotstva med »pravilno pojmovanim« katolicizmom in narodnim socializmom. Včerašnjim bojevnikom za samostojno krščansko Avstrijo je postala združitev nemškega naroda »uresničitev božje zamisli«, kajti »zakon krvi ni nasproten božjemu zakonu, ker je sam božji zakon, saj spada v oni večni red, ki ga je Bog dal vsemu svojemu stvarstvu.«

Ironija usode, katero preživljajo v naši ožji domovini jugoslovenski nacionalisti od nastanka naše svobodne države, dovoljuje analogno domnevo, da bo bivšim pristašem Seipla, Dollfussa in Schuschnigga uspelo v doglednem času prepričati druge in celo sebe, ne samo, da niso združitev z Nemčijo nikdar nasprotovali, nego, da imajo na njej naravnost prvenstvene zasluge in potisniti v ozadje tiste, katerim moramo objektivno priznati — kljub temu, da nimamo nobenega razloga veseliti se novega sosedu —, da so se idealno in požrtvovalno borili za interese Germanstva.

V svojem govoru na Dunaju je doktor Göbbels dejal: »Mi hočemo, da se cerkvi prepusti skrb za oni svet, nam pa skrb za ta svet, mi imamo mandat ljudstva, cerkev mandat Boga.« Kljub temu, da se v duhu teh načel bi se v vsaki državi, ki se hoče razviti, morala pojaviti, da se v duhu teh načel bi se v vsaki državi, ki se hoče razviti, morala pojaviti, da se v duhu teh načel bi se v vsaki državi, ki se hoče razviti, morala pojaviti...

Želimo, da bi bil ta primer uspešno svarilo tudi... da se pravočasno in iz lastne pobude umakne na svoje področje, ker ne verujemo, da mu bo usoda ob novih porazih še tako naklonjena, kot mu je bila v preteklosti.

Na svoj način se je v posredni zvezi z dogodki v srednji Evropi proslavil še en katoliški mož — Hlinka. Istočasno, ko piše... glasilo avstrijskih katoličanov »Reichspost«, da pod kakršnokoli krinko izvršeno separatistično izdajstvo

»ni le narodni, temveč naravnost verski zločin.«

se je ta gospod opat združil z nemško in madžarsko manjšino, da skupno z njima doseže, zlorabljaajoč težki mednarodni položaj bratske Čehoslovaške republike, svoj avtonomistično separatistični politični program. Čeprav čutimo Jugo-

slovenci na lastni koži škodljivost takih državno in narodno enotnost rušočih tendenc, bi jih mi slovaškim klerikalcem končno ne zamerili,

obsojamo pa jih in zamerjamo jim, da jih potencirajo v za republiko tako usodnih trenutkih in v taki družini. To dejanje vsebuje že skoraj vse attribute izdajstva.

Slučaj Hlinka nam je zopet dokaz, kako daleč gredo lahko... v svoji politični brezobzirnosti celo v najresnejših prilikah, ko obči nacionalni in državni interesi zahtevajo, da se jim brezpogojno podredi vso ožji strankarski, plemenski in verski interesi.

Mi smo globoko prepričani, da bo čehoslovaški narod z visoko razvito nacionalno moralno in izredno politično zrelostjo, znal obračunati s takimi žalostnimi pojavi in izpodnesti njih krivcem vsako možnost politične eksistence. Znamenja že govorijo v tem smislu. Kakor pri nas, tako verujemo, da bo tudi pri bratih Čehoslovakih ideja narodne in državne enotnosti, v kateri so edino uspešno zavarovani življenjski interesi posameznih delov in celote, strla vsa ozkogrudna in pritlikava plemenska in verska stremljenja.

Če ne navidezno, gotovo pa dejansko enak mednarodni položaj in sličnost notranjepolitičnih prilik utrjuje naše simpatije do bratskega čehoslovaškega naroda, kateremu želimo, da bi iz vseh težav izšel še enotnejši in močnejši.

Innitzer in Hlinka — dva moža, ki...

J. N. A. D. »Jugoslavija«

Univerzitetni senat je pred dnevi potrdil program in pravila novega Jugoslovenskega naprednega akademskega društva »Jugoslavije«. Društvo bo podrejeno univerzitetnim oblastem, ker je osnovano v smislu obče univerzitetne uredbe in ne zakona o društvih.

»Naša misel« iskreno pozdravlja ustanovitev novega društva z željo, da bi bilo dostojen nadaljevalec lepih tradicij društev, ki so kot njegove prednice častno reprezentirale jugoslovensko nacionalno misel med visokošolsko mladino Aleksandrove univerze. Uverjeni smo, da bo »Jugoslavija« kmalu zbrala v svojih vrstah vse pozitivne in poštene mlade sile, ki se tudi pod težo današnjih prilik niso dale razkropiti in odvrgniti od svojih idealov. Pričakujemo, da se bo skoraj zaznal vpliv v novem društvu zbranih delavcev na naše splošno in posebej na visokošolsko življenje. Današnje prilike kričijo po odločnem nastopu mladine. Upamo, da bo »Jugoslavija« razumela svojo nalogo in znala mladino popeljati k praviim dolžnostim.

Ali nam je potrebna industrijalizacija?

Vsa naša notranja politika stoji pod močnim vplivom dejstva, da večino prebivalstva tvorijo kmečkemu stanu pripadajoči ljudje. Zato ni nič čudnega, ako se v vseh javnih govorih skoro vsi politiki vedno poskušajo čim bolj prikupiti najštevilnejšim svojim volilcem, hvaleč njihove vrline in razsipajo z obljubami. To je popolnoma v redu in razumljivo.

Kmečki stan ima brez dvoma svoje prednosti, katerih noben družabni sloj ne bo nikdar dosegel. Tu je doma zdravje, moč, on tvori korenine, iz katerih narodovo drevo dobiva vedno nove sokove. Radi tega mu moramo tudi v svojem delu posvečati vso tisto pažnjo, katero zasluži, skušati mu moramo čimbolj olajšati njegov položaj, ustvariti mu take življenjske pogoje, da bo res z veseljem in brez nepotrebnih težav lahko izvrševal svoje funkcije. Pri tem pa nam mora biti tuja vsa demagogija, pretiravanje v naših vrstah ne sme biti mesta. Ozirati se moramo v prvi vrsti na stvarne činjenice in na njihovi osnovi, hladno, brez predhodnih predsodkov, graditi svoje poglede. Tu se srečamo z velikim številom onih, ki negativno odgovarjajo na naše v naslovu tega članka postavljeno vprašanje.

Kdo izmed nas lahko reče, da na deželi še nikdar ni slišal kakega ostrega, proti domači industriji naperjenega govora? Trdi se kako so dragi industrijski proizvodi, kako velike dobičke imajo poedina podjetja. Govori se o nezdravem in socialno nekonsolidiranem mestnem proletariatu, pri katerem se v mnogo večji meri kažejo negativne mesto pozitivnih družabnih lastnosti. Na osnovi takih in sličnih razmotrivanj se končno prihaja do zaključka o nepravilnosti naše gospodarske politike in o neupravičenosti industrijskega protekcionizma. »Ostanimo raje kmetje, svoji gospodarji, saj imamo itak dovolj še neobdelane zemlje.« To je običajen zaključek takih meditacij.

Tem prvim, ki zagovarjajo ohranitev agrarnega značaja našega gospodarstva v prvi vrsti iz nekih notranje-političnih, socialnih in včasih tudi popolnoma idealističnih razlogov se pridružijo še drugi zagovorniki čijih izvajanja slone pa na čisto gospodarskih, materialnih osnovah. Po njihovem mišljenju smo mi ena izmed tistih redkih v neposredni bližini velikih industrijskih držav ležča država, ki je v polni meri ohranila svoj poljedelski karakter. Zahvaljujoč raznovrstnemu podnebnju in strukturi tal, nam je omogočena najraznovrstnejša agrarna produkcija. Zahvaljujoč bližini tržišč tistih držav, ki ne pridelajo dovolj za lastno prehrano, pa nam je omogočeno ves naš višek agrarnih proizvodov sigurno in dobro plasirati. Čemu naj torej potem sploh z velikimi žrtvami ustvarjamo svojo lastno industrijo? Pospešujemo raje kmetijstvo, ki ima z ozirom na našo zemljepisno lego zajamčeno dobro in trajno prosperiteto. S prevelikim razvitkom domače industrije bi postal nepotreben uvoz tujih industrijskih izdelkov in posledica tega bi bila, da tudi naš kmet ne bi mogel več prodati inozemstvu svojih pridelkov.

Vsa ta izvajanja izgledajo na videz popolnoma pravilna in niti ne bi bil srečnejši nego mi, ako bi jih lahko mirne duše podpisali z obema rokama. Priznavamo agrarne koristi in trdnost, ki bi jo državi dal številni kmečki stan. Zato naša izvajanja ne morejo biti naperjena proti njemu, temveč le v njegovo korist. Postavlja se namreč vprašanje: ali bi se našemu kmetu res boljše godilo, ako bi se v polni meri postopalo v smislu gornjih naziranj, ki zagovarjajo ohranitev in celo še večje propagiranje agrarnega obsežja našega narodnega gospodarstva?

Smatramo, da stoji vsa na videz tako realna izvajanja nasprotnikov domače industrijalizacije na dveh precej trhljih nogah in to:

1. Trdijo, da imamo še dovolj zemlje na razpolago.

2. Predpostavljajo mednarodni trgovinski promet mnogo koristnejši in za naše celotno gospodarsko stanje, tako poedince, kot celote, mnogo dobičkonosnejši notranji trgovini.

I.

Baš v času ko smo iskali in računali podatke za odgovor na prvo izmed navedenih trditev, je izšla dvojna (1—2) številka revije »Tehnika in gospodarstvo« in v njej članek g. dr. Lavriča Jožeta z naslovom: »Naš agrarni problem«. Naj nam bo dovoljeno, da enostavno citiramo odstavek iz njegove zanimive razprave in na ta način odgovorimo na stavljen problem.

»Nekaj števil: v Jugoslaviji živi okoli 80 % prebivalstva od poljedelstva, to je približno 12 milijonov ljudi, ki razpolagajo s 14.150.000 ha poljedelske zemlje. Na enega prebivalca, pripadajočega kmečkemu stanu odpade torej 1.18 ha, v Nemčiji pa je odgovarjajoča številka 2.8 ha, v Franciji 2.2 ha, v Avstriji 2.12 ha, na Čehoslovaškem 1.38 ha, v Belgiji 1.15 ha, v Italiji, kjer se toliko povdarja pomanjkanje zemlje, še vedno 1.12 ha, na Madžarskem, ki je že močno industrijalizirana, 1.83 ha, v agrarni Poljski 1.31 ha, v Bolgariji pa samo 0.93 ha. Pri tem je treba seveda upoštevati kvaliteto zemlje in njeno razdelitev na posamezne kulture (njive, travnike, pašnike). V Nemčiji, Belgiji in na Čehoslovaškem odpadeta približno dve tretjini poljedelsko uporabne zemlje na njive, kar je treba zlasti upoštevati pri sicer nizki številki za Belgijo. V Italiji in Avstriji odpade nad polovico na njive, v Madžarski skoraj štiri petine, na Poljskem tri četrtine, v Franciji tudi skoraj dve tretjini. V Sloveniji odpade na prebivalca živčega v poljedelstvu samo 1.14 ha. Razmerje med njivami in ostalimi kulturami pa je tudi precej neugodno, ker ne odpade niti polovica od poljedelsko izkoriščane zemlje, vstevši tudi pašnike, na njive, vrtove in vinograde. Gerhard Belicki navaja, da pride na 100 ha kulturne zemlje, upoštevajoč pri tem njive, vrtove in travnike, ne pa pašnikov, sledeče število prebivalcev: na Bolgarskem 116, v Jugoslaviji 114, v Romuniji 97, na Madžarskem 72, v Nemčiji 52, na Francoskem 48. (Neue Züge der Agrarpolitik in Südosteuropa.) Za Slovenijo je odgovarjajoča štev. 116.«

Mislimo, da nam gornje številke povedo več kot dovolj. Sigurno ni med nami nikogar, ki bi si ne upal trditi, da nista Nemčija in Italija kot dve tipični avtarkični deželi storili vse kar se je le dalo za doseg čim večje intenzivnosti, racionalnosti, a obenem tudi rentabilnosti njihovega kmetijstva. In vendar v kljub italijanskemu zakonu, ki ovira beg z dežele v mesto, pride v Italiji še 1.12 ha na od kmetijstva živčega prebivalstva, v po svoji gospodarski politiki njej slični Nemčiji pa celo 2.8 ha, med tem ko pride pri nas samo 1.18 ha.

Površina zemljišča ostaja vedno ista. Izpremene se lahko kvečjemu odnosi med poedinimi kulturami (njive, vrtovi, pašniki, travniki). Prebivalstvo pa redno narašča. Naš jugoslovanski letni naravni prirastek iznaša (v l. 1935.—1936.) 226.569 prebivalcev. Lahko si predstavljamo, kakó bi gornje številke izgledale po nekoliko letih ako bi vsi ti ljudje, ali vsaj njihov večji del bil prisiljen iskati svojo zaposlitev v kmetijstvu. Tudi če bi se tako intenzivirali svoje kmetijstvo, poskušali usposobiti vsak košček zemlje za čim višjo kulturo, problem še vedno ne bi bil rešen. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so vsaj nam v pogledu intenziviranja (ki zelo povečuje proizvodne stroške) z vso strogostjo postavljene meje zakona večjega nego proporcionalnega rentabiliteta, kajti v vsakem trenutku moramo biti pripravljeni, da na svetovnem tržišču konkuriramo agrarnim proizvodom prekomorskih dežel, čijih farne delajo s strahovito nizkimi stroški. Naš kmet se nahaja v mnogo slabšem položaju kot francoski, oziroma nemški kmet. Za svoje proizvode ne dobi visoke z zaščitnimi carinami zajamčene cene. Ravnati se mora po sve-

tovnih cenah in zato bi bilo edino pravilno stališče tisto, ki bi zagovarjalo, da mora z ozirom na obstoječe okolnosti naš kmetovalec imeti kvečjemu več, nikakor pa ne manj zemlje, ako hoče živeti vsaj približno tako kot živita njegov nemški, francoski itd. kolega.

Zato mislimo, da moramo že iz tega razloga zagovarjati razvoj oziroma pospeševanje domače industrije, čije naloga naj bo, da preskrbi našemu vsakoletnemu prirastku primerno eksistenco in na ta način vsaj v glavnem reši našo vas pred prevelikim pritiskom novih individov, naše kmetijstvo pa pred popolnim razdrobljenjem obstoječih kmetij, pred povečanjem števila kajzarjev in proletarijato.

II.

Kar se tiče predpostavljajanja inozemskega trga domačemu tudi ni stvar taka, kot izgleda na prvi pogled. Z razvojem domače industrije ne bi bilo onemogočeno našemu kmetu prodajati svojih proizvodov. Nastopila bi razlika le v tem, da bi jih mesto v inozemstvu prodajal na domačem tržišču. Večja mesta, nova delavska središča bi pač imela tudi večje potrebe, rabila bi kruha in druge hrane, ki bi jim jo moralo dobavljati naše podeželje. Na domačem trgu bi kmet za svoje proizvode sigurno dosegel višje cene. Ne bi se mu bilo treba boriti s tujo konkurenco, plačevati visokih prevoznih stroškov in uvoznih carin. Šele v takem vzdušju bi bilo možno delovati za stalno povišanje cen kmetijskih pridelkov, ki bi našemu kmetu omogočile primeren življenjski standard in izravnale tisto ubijajoče nesorazmerje med cenami agrarnih in industrijskih proizvodov.

Mnogo se namreč pri nas govori o dobrem položaju, v katerem se nahajajo n. pr. italijanski, francoski in nemški kmetje. Pri tem se pa le prerado pozablja na činjenico, da so v pogledu agrarnih izdelkov vse te države pasivne, da torej ne pridelajo dovolj za lastne potrebe in so prisiljene vsakoletni tozadevni primanjkljaj kriti z uvozom iz agrarnih držav. Kmetu je v teh državah zelo lahko. Domače blago si med seboj ne more konkurirati, ker ga itak ni dovolj za kritje obstoječih potreb. Domači produkcijski stroški torej pri določanju cen ne igrajo skoro nikake vloge. Cene so odvisne v prvi vrsti od najnižje ponudbe inozemskega dobavitelja, povečane za prevozne stroške in uvozno carino. Važne so posebno uvozne carine in razne druge trgovinske politične mere, s katerimi je reguliran uvoz iz inozemstva. Z njihovo pomočjo se da vedno za domačega kmetovalca doseči, da bo za svoje pridelke na domačem trgu dobival tako ceno, ki bo omogočila rentabilno poslovanje tudi tistim kmetijam, ki delajo z najvišjimi produkcijskimi stroški.

Položaj naše agrarne produkcije je iz temelja drugačen. Pridelamo več nego rabimo in prisiljeni smo višek izvoziti. Glavno merilo za ustvarjanje cene je najnižja inozemska ponudba za odkup še zadnje neprodane količine. V kolikor bi kmetovalec dosegel boljše cene na domačem trgu, ga bo preplaval z veliko ponudbo in rezultat bo, da se bodo cene v najkrajšem času prilagodile inozemskim, in to ne onim, ki jih dosega poedini producent v teh državah, katere kupujejo naše blago, temveč zmanjšanim za vsoto v poštev prihajajoče uvozne carine in transportne stroške. Mi torej nismo gospodarji domačega tržišča, mi ne moremo sami dvigniti cen naših proizvodov na tako višino, kot to zahteva interes kmetovalca. Kajti okoliščina, da moramo velik del svoje agrarne produkcije plasirati v inozemstvu, kjer nam internacionalna, posebno prekomorska konkurenca diktira cene, ima nujno za posledico, da vse to reflektira tudi na notranje tržišče, katerega baš radi tega potrebneje izvoza ne moremo s carinskimi barijerami oddvojiti od škodljivih inozemskih vplivov. Z državnimi podporami, ki naj nadoknadijo razliko med zunanjo in notranjo

ceno, ako želimo slednjo obdržati na primerni višini, je nemogoče doseči kaj takega. Spomnimo se le na neuspeh, ki ga je pri nas ob svojem početku doživel »Prizad«, na sličen neuspeh, ki ga je svoječasnó v tem pogledu doživela U. S. A. in priznati si moramo, da nobena država nima trajno na razpolago tako ogromnih denarnih sredstev, ki so potrebna za vodstvo take politike umetnega povišanja cen na notranjem tržišču.

Zato je popolnoma nemogoče primerjati položaj našega kmeta s položajem njegovih kolegov v navedenih državah in zahtevati od države naj ob naši sicer neizpremenjeni gospodarski strukturi trajno in občutno poboljša kmetovo stanje. Vpoštevajoč to činjenico, nam v pod I. navedena statistika izgleda še bolj nezadovoljliva in če se že radi tam iznešenih argumentov nismo, se moramo sedaj uveriti, da ne pomeni ustvarjanje domače industrije za nas nikak luksuz, temveč nujnost, kateri se nikakor ne moremo izogniti.

Toda oglejmo si še nekaj. Ako vzamemo, da znaša naš narodni dohodek približno 38 milijard dinarjev, potem odpada na dohodek od agrarne produkcije približno 21, a na dohodek od ostalih gospodarskih dejavnosti približno 17 milijard. Preračunano na eno od poedine gospodarske dejavnosti živečo osebo vidimo, da odpade v agrarni 1733.—, v ostalih panogah pa 5666 Din za osebo. Te številke nam mnogo povedo. Iz njih sledi, da ostale delavnosti sorazmerno mnogo več doprinašajo k ustvarjanju vrednosti. To nam tudi kaže življenjski standard v poedinih državah. Čim višja je stopnja gospodarskega razvoja, tem večje je splošno blagostanje. Čemu naj bi torej mi potem želeli še v naprej ostati v glavnem samo izvozniki surovin in uvozniki dragih finalnih proizvodov, medtem ko jih večino lahko sami izdelujemo? To bi pomenilo zadovoljiti se s stopnjo kolonije. Nasprotno. Težiti moramo, da doma dovzujemo čim večje število produkcijskih procesov in na ta način omogočimo lastnemu ljudstvu, da participira na ustvarjanju novih vrednosti. Na ta način bi izgradili elemente, potrebne za nastanek živahnega notranjega tržišča, ki bi absorbiralo naš sedanji višek agrarne produkcije, večino naših surovin in nudilo možnost primarne eksistence vsem državljanom.

Ko smo na ta način uvideli nujnost industrijalizacije, se pojavlja pred nami vprašanje: kakšno industrijalizacijo naj podpiramo in kako naj jo podpiramo. Ni naša dolžnost, da bi v tem članku dajali odgovor na to vprašanje. To bomo napravili v eni izmed prihodnjih števil. Mislimo pa, da sta agrarna in industrijska proizvodnja v današnjih časih tako povezani ena z drugo, da le v njihovi medsebojni harmoniji lahko iščemo odgovor na stavljen vprašanje. Gornje vrstice so nam dokazale, kako baš interesi agrara zahtevajo industrijalizacijo. Z isto nujnostjo zahteva tudi industrija agrar. Živimo pač v času avtarkičnih teženj in čim bolj zaokrožena gospodarska enota je vsaki državi njen največji ideal. In to je tudi eden izmed razlogov, radi katerih smatramo, da čisto agraren značaj države ne more odgovarjati potrebam in zahtevam današnjega časa in današnjih ekonomskih razmer.

Zato pozitivno odgovarjamo na v naslovu stavljen vprašanje, smatrajoč, da je industrijalizacija naše države ena izmed primarnih gospodarsko političnih dolžnosti naše generacije.

**VESELE
VELIKONOČNE
PRAZNIKE**

želi vsem prijateljem

„Naša misel“

Franja Tavčarjeva

Dvomimo, da živi med Slovenkami žena, ki bi mogla izpolniti vrzel, katero je napravila v vrste našega jugoslovenskega nacionalnega in naprednega žensstva smrt Franje Tavčarjeve.

Toliko je še počakala s svojim odhodom v večnost, da se ji je naš narod ob sedemdesetletnici vsaj skromno oddolžil za veliko, plemenito, hrabro in vstrajno delo. Nihče ni takrat mislil, da se ta še vedno delavna žena poslavlja od nas.

Pri nas je navada, da često delijo žene v našem javnem življenju položaj svojega moža. Franja Tavčarjeva je bila tista naša žena, ki se je brez ozira na Visokega gospoda, z lastno osebnostjo dvignila nad povprečnost našega ženskega sveta ter si ustvarila neosporavano, potrebno in koristno avtoriteto, s katero je edino mogla združiti in popeljati naše žensko k važnim nacionalnim nalogam tako v času našega odpora proti tlačiteljem, kakor v dneh naše osvobodilne revolucije. Kar je storila naša kmečka in mestna žena velikega v najusodnejši dobi naše zgodovine, je storila pod vodstvom Franje Tavčarjeve.

Nič manjša ni bila v svobodi. Vse niti nacionalnega, kulturnega in humanitarnega udejstvovanja nacionalnega žensstva so do danes vodile k Franji Tavčarjevi. Ona je bila pogonska sila, ki je praktično vzgajala in vodila nacionalno ženo k plemenitemu delu.

Pretežen del njenih skrbi in naporov je bil posvečen mladini, ženski in moški, od najmlajših do akademikov. Z razumevanjem je odstranjevala njene socialne težave, s skrbjo zasledovala njene zablode in s srečo v srcu sprem-

ljala njeno pravilno duhovno rast. Za vse to ji dolguje mladina trajen lep in hvaležen spomin.

Našemu nacionalnemu žensstvu želimo, da bi prebolelo ta udarec sledeč še bolj strnjeno svetlim tradicijam svoje vzornice.

AKADEMIKI V POČASTITEV SPO- MINA POKOJNE FRANJE TAVČARJEVE

Akademski klub Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja — Edinstvo je sklenil, dati pobudo za ustanovitev akademskega fonda Franje Tavčarjeve. Iz tega fonda naj bi se letno na obletnico smrti velike pokojnice obdarovalo gotovo število revnih akademikov.

Apeliramo na našo javnost in narodno žensstvo, da podpre to socialno in obenem pietetno akcijo naših akademikov s prispevki v fond Franje Tavčarjeve.

Ustanovil se bo poseben kuratorij fonda, ki bo v sodelovanju z akademskim klubom »Edinstvo« upravljal imovino fonda in podeljeval podpore.

Za enkrat naj se prispevki, namenjeni za ta fond pošiljajo na naslov ravnatelja Akademskega kolegija gospoda prof. F. Jerana, Kolodvorska ul. 22, ki je blagovolil prevzeti vodstvo te akcije.

Spominjamo se zaslug in nacionalnega delovanja Franje Tavčarjeve s tem, da pomagamo revnim akademikom, za katere je sama pokojnica veliko žrtvovala.

Imena darovalcev v fond bomo sproti objavljali v dnevnem časopisu.

Odbor.

Hlapčevska miselnost

Sicer redki in osamljeni, a simptomatični so pojavi nacionalne degeneracije med našo mladino. Nekaj, kar je bilo včasih vsakemu nacionalistu lastno in sveto, postaja nekaterim irealno, predmet smešenja, omalovaževanja, debat in kritike. To je pomanjkanje nacionalnega čuta, ponosa in časti. Mi sedaj še ne vemo, ali so to pojavi originalne bolezni ali uspeh spretne propagande, ki je zainteresirana na tem, da zbrši iz duše našega mladega človeka njegove najsvežje ideale, ob katerih se je napajal za vse lepo in zdravo, ki so mu bili kažipot v vsem udejstvovanju. Mislimo na skrb za odrezane dele našega naroda in vero tudi v njih srečnejšo bodočnost in na neomajno privrženost k ideji slovanske vzajemnosti. To dvojje je bilo doslej poleg notranje jugoslovenske orijentacije bistvena lastnost vsakega — brez izjeme, ki se je prišteval k nacionalni misli in ki je hotel, da ga tudi drugi imajo za resničnega nacionalista. Danes pa se pojavljajo — kakor se sami imenujejo — »realni nacionalisti«, ki menijo, da ti dve »srčni in čustveni« lastnosti ne tvorita več bistveni sestavini našega nacionalnega programa in da gredo naša pota lahko cinično preko njih.

Znak zdravja vsakega svobodnega naroda in njegove vitalnosti je, če posveča neprenehoma svojo skrb tistim svojim delom, ki se niso združili v svobodni nacionalni skupnosti, če neguje v svobodnem delu zavest svojih elementarnih nacionalnih pravic in dolžnosti in s tem v zaslužjenih delih hrani optimizem in vero. Svobodni matični del naroda ni vreden svojega srečnega položaja, ako ne izpolnjuje tega svojega osnovnega častnega poslanstva in s tem osnovnega pogoja veljati za nacionalno in politično zdravega, moralnega in zrelega.

Doslej se je te svoje naloge zavedala zlasti mladina, ki je bila brez ozira na trenutne mednarodne prilike neprestani in neustrašeni glasnik narodovih pravic tudi v časih tlačnega in duševnega narodovega čustvovanja in hotenja. Mladina vseh narodov se je in se zaveda najsvetejše in najčastnejše dolžnosti, da opominja svoj narod in svet na svoje ponizane nacionalne pravice.

Mladina, ki ne črpa več moralnih sil in pobud iz svojih nacionalnih ran, ni in ne more biti več zdrava v svojem jedru. Sprijazenje z nacionalnim ponižanjem in krivico, kot z »izvršenim dejstvom«, na katerem se ne da nič več spremeniti, je znak nacionalne dekadence, znak hlapcev in slabičev, ki nimajo vere vase in v svoj narod. To je miselnost tistih ljudi, ki jim lahko po krivici javno pljuneš v lice, pa ne bodo iskali zadoščenja, ker ne poznajo osebnih in narodovih časti.

Mi globoko verujemo v zdravje našega naroda in v nacionalno moralo, zato verujemo, da bo v kali zatrl pojave brezčastnosti, pesimizma in starosti. Mi smo mlada nacija na poti svojega vzpona, vsa naša bodočnost leži še pred nami, zato so pojavi take dekadence in defetizma toliko žalostnejši in neumestnejši. Toliko samozvesti in optimizma je v nas, da smo pisali nekoč o dobi jugoslovenskega kulturnega in političnega imperijalizma, danes pa zopet podlegajo nekateri hlapčevstvu, ko ne verujejo več niti v uspeh našega nacionalnega prava.

V teh posameznikih se prebujajo instinkti naše žalostne prošlosti, ki jih je duševno obremenila, da ne morejo razumeti vsebine nacionalizma in z njo združenih pravic in dolžnosti.

To so obupanci, ki so opešali, ker ne vidijo in ne razumejo našega nezadržnega razvoja iz suženjske teme k slavi in moči. Danes smo še daleč od naše nacionalne, politične in kulturne kulminacije. Višina našega vzpona je nepredvidljiva, ker počivajo v nas ogromne neizčrpane sile duha in snovi. Naša pot bo smela navzdol šele, ko bomo dali sebi in človeštvu vse, kar zmoremo velikega in pozitivnega. Kdor ne veruje v našo bodočnost, bo obležal kot hlapec ob vznožju naše poti navzgor, ker je zdvojil ob prvi oviri in dolžnosti.

Veliki možje, ki so pripravljali uedinjenje, svobodo in moč italijanskega naroda, so učili: dokler ne bo zadnji član naroda združen pod skupno domačo

streho, naj bo v opomin na odsotnega in na častne dolžnosti prazen stol in skleda za pogrnjeno mizo italijanske družine. To misel mora gojiti v svojem srcu tudi jugoslovenska mladina, če hoče veljati za nacionalno, zdravo, častno in pošteno.

Ako pade naša nacionalna religioznost, ki je osnovni pogoj našega napredka, ako prevlada hlapčevski duh v nas, potem bodimo vsaj poštene proti tistim, ki trpijo in upajo radi nacionalizma in poštenosti in jim svetujemo, naj bodo tudi oni brezčastni in nepošteni, da bodo manj trpeli.

Izgleda, da nekateri ne razumejo globine in pomembnosti tega vprašanja, zato smo čutili potrebo v taki ostro opozoriti nanj. Od pojmovanja in reševanja te osnovne dolžnosti zavisí v veliki meri naša skupna usoda. S padcem tega ideala bo padlo tudi tisto duhovno razpoloženje, ki ga narod rabi v usodnih trenutkih zgodovine in v stremljenju za napredkom in močjo.

Enako usodo preživlja v prozajčnih dušah teh »realnih« nacionalistov tudi misel slovanske skupnosti, ki jim je irealna in brez resnične vrednosti. To je bastardno mišljenje ljudi, ki jim je zvo-

Vedno smo mislili, da sodi med glavne dolžnosti naše univerze, da pove v vseh važnih in usodnih vprašanjih našega naroda, kot najvišji predstavnik njegovega duha, svoje mnenje in da nasvet. Obžalujemo, da so le redki, ki priznavajo in izpolnjujejo to odgovorno nalogo, zato pa so nam tem dragocenejši. (Op. ur.)

V zadnji številki nacionalne in napredne revije »Misel in delo«, ki ne gre brezbržno mimo nobenega važnega dogodka, ki nas neposredno ali posredno prizadeva, je priobčil ob združitvi Avstrije z Nemčijo tehtne besede g. univ. prof. dr. A. Melik. Priobčujemo najvažnejše odstavke iz tega dragocenega prispevka k novi situaciji:

»S priključitvijo Avstrije k Nemčiji se je politično razmerje sil v podonavskem delu srednje Evrope zelo spremenilo. Meje Avstrije so pomenile za vse njene mejaše takorekoč nevtralni pas, z vključitvijo v Nemčijo pa so postale organ velike sile, ki se odlikuje po vsem svojevrstni dinamičnosti. Nemčija je nosilec posebnega političnega nazora in se smatra za državo s posebno kulturno-politično misijo, ki je prišla v mednarodni politiki do izraza posebno v protikomunističnem paktu. Dalje pa je narodno-socialistična Nemčija izraz ogromnega radikaliziranja nemških nacionalnih stremljenj, saj so v stopnjevanem nacionalizmu klice onega zagona, v katerem je nastal in se razvil Hitlerizem; z njim je napredoval in dosegel svoje velike uspehe. V svojem govoru dne 20. februarja t.l. je Adolf Hitler med drugim napovedal sistematično brigo Nemčije za nemške manjšine v inozemstvu, kar pomeni uradno priglasi-
sitev prav posebne funkcije države za odnose v mednarodnem svetu...

V trenutku, ko postajamo sosed velike države, ki sega do nas tam od obale Baltiškega in Severnega morja, se nam vsiljuje potreba, da osvetlimo svojo pozicijo na enem najbolj markantnih sektorjev nove nemške meje z vidika vekov. Ob razmišljanju, kako važna je lega našega ozemlja v perspektivi sodobnih političnih dogajanj, se nam samo od sebe postavlja vprašanje, kakšna so sploh svojstva naše lege ob vratih Jadrana.

Tu sledi nazoren prikaz, kako vlogo je igrala naša zemlja v politični dinamiki, ki so jo izvajale v zgodovini sile okoli nas. Iz teh razglabljanj sledi spoznanje:

»V resnici je bila vloga naše zemlje v raznih dobah različna in prevladujoči politični vplivi niso prihajali vedno iz iste smeri. Ali z drugimi besedami: poleg prirode in lege zemlje je važna še politična lega, politična dinamika, ki jo izvajajo lastni sosedni teritoriji, pri-

denela kri v žilah, ki ne vejo, kaj dolgujemo ravno tej ideji. Preživljala je ta misel velike krize in različne koncepcije, a vedno nam je bila močna moralna in dejanska opora. Kolikor smo se v zgodovini tej misli izneverili, vedno je bila ona zopet tisti most, ki je približal sprte slovanske narode. Mimo vseh ovir, mimo velike katastrofe ruskega naroda verujemo v to misel, ki bo gotovo v bodočnosti oblikovala zgodovino sveta. Mi verujemo, da bo slovanska nacionalna misel konsumirala materijalistične ideje zapada, katerih zmago so pospešili ravno tisti, ki skušajo, da pod krinko borbe proti tem idejam, zadajo nove udarce slovanskim narodom.

Mi želimo, da bi se v danih možnostih ravno danes okrepila ta slovanska zavest s pojačanim sodelovanjem na vseh področjih, ki že danes vežejo slovanske narode in z vzpostavljanjem novih.

Nam je bila ona vedno bistvena sestavina našega nacionalizma. Čuden nacionalist je tisti, ki zavrača to misel na kateremkoli področju.

Oba ta pojavi sta neumestna in žalostna ob komaj dvajseti obletnici naše svobode in dvajsetletnici, ko smo si Čehoslovaki in Jugoslovenci v najtežjih časih naše nacionalne revolucije s svečano prisego obljubili vzajemno zvestobo za večne čase.

Glas univerze

rodni ali politični, pa njihova medsebojna razmerja in odnosi do prehodov, ki jih nudi na razpolago naša pokrajina. Naši prirodni pogoji ustvarjajo tedaj določene ugodnosti, določene možnosti; — od politične lege, od konstelacije politične dinamike pa zavisí, katere od možnosti se izrabijo v raznih dobah, v katerih smereh se izkoristijo prehodne ugodnosti...

Dinamika avstrijske in nemške srednje Evrope je bila s porazom v svetovni vojni najbolj prizadeta. Toda prav zato je učilo politično spoznanje, tu računati z možnostjo sprememb, in je gledalo v severni meji Slovenije tisti sektor, ki nam vedno preti z možnostjo, da se na njem razmerje sil predrukači. Ta možnost se je sedaj izvršila. Ob naših mejah se uveljavlja znova velika politična dinamika od severne strani in z njeno obnovo segata na slovensko ozemlje kar dve veliki sili, kar se v enaki obliki in meri ter ob istem času v toku vse zgodovine še ni dogodilo...

Jasno pa iz dane situacije za nas izhaja zaključek, da je življenjski interes Slovenije, povečati dinamiko lastne države in mednarodno-političnih zvez, na katere se ta naslanja v sedanji situaciji ter na katere bo morala računati v bodočih položajih. Usoda Slovenije bo vedno ta, da bo navezana na potrebo krepkega političnega zaledja, ki bo jalo njeno dinamiko in ki ji ga more dati le jugoslovenska državno-politična enota. To je preprosta resnica, evidentna že od nekdaj, a prav posebno krepko osvetljena v februarju in marcu leta 1938.

Tatovi časti

»Vsak mlad človek, ki ima dovolj poguma, da stopi na poprišče javnega življenja predvideva, da boš... prej ali slej opljuvan.«

(»Naša misel«, leto II., štev. 12.)

Tudi tukaj uporabni »ornji stavek smo nekoč napisali v zvezi z moralno otopelostjo klevetnikov, ki kot neizbežno usodno prokletstvo zasledujejo vsakega, v poštenosti še tako nedotakljivega javnega delavca.

V vsakem narodu živi posebna kasta moralnih propalic, ki se naslaja nad tem, če ji uspe, da pritisne žig svoje ostudne bolezni na najbolj zdravo in čisto lice, a pri tem ne da prizadetemu možnosti, da bi to blato vrgel nazaj na klevetnike pred forumom, kjer se daje zadoščenje žaljeni pravici, morali in dobremu imenu.

Tudi v mladih vrstah srečavamo take izrodke. To so tatinske kreature brez državljanskega poguma, ki neodgovorno in zato brezvestneje kradejo najsvetejše, kar ima pošten človek — čast in dobro ime. Ti tatovi časti so opolzki in pravno neprijemljivi, njih orožje so anonimnost ali spretno formulirane govorice in namigavanja z neštetimi izhodnimi vrati, skozi katere uidejo kot »nedolžni in poštenci«, kadar jim zapreti nevarnost. Govorijo dvo- ali večumno in namigujejo samo pred enim svedokom, da ga vedno lahko postavijo na laž ali pojasnijo »pravi« smisel besed, ki ga je v slučaju stiske poslušalec seveda redno »napačno« razumel. Na javen poziv naj javno nastopijo z imeni in podatki, trdovratno molčijo.

To je tista najnižja vrsta ljudi, rojenih in živečih v blatu, ki s peno zavisti na ustnih ne trpijo okoli sebe lepote in poštenosti, zato begajo kot stekli psi, da ju ogrizejo.

Kakor se čudno in cinično sliši, vendar bi želeli več poštenosti tudi v nečednem klevetniškem poslu — več poguma in več odgovornosti. Obrambo in zadoščenje pred neodgovornim klevetništvom ne morejo dati paragrafi, nego le zdrava družba, ki ga z gnusom zavrže. Sam pojav takega tipa klevetnika je žalosten, še bolj žalostno pa je, če mu nudi družba pogoje uspevanja. Slabo znamenje za zdravje družbe, za njeno kulturno višino in za njen etični in pravni čut je, če se poslužuje takih dobaviteljev klevetniškega materiala. Izgleda, da cve-tejo danes temu najnižkotnejšemu tipu človeka ugondi časi.

„Me ti bomo rodile otroke“

S temi besedami so vzklikale mlade Nemke Hitlerju ob prihodu v Gradec. Te besede povedo veliko. V njih vidimo entuzijazem navdušenja in brezmejne privrženosti možu, ki danes simbolizira vse nade in vse ideale nemštva. One so izraz slepe pripadnosti k ideji in pripravljenosti doprinesiti za njeno uresničitev tudi največje žrtve. Iz teh mladih srednješolk bodo vzrasle matere, ki bodo rodile bojovnike na vseh področjih nemškega prizadevanja. One so dokaz, da ima nemška mladina ideale. Ali so ti ideali etično opravičljivi in za človeštvo koristni, o tem se ne vpraša, dejstvo je, da se je zanje navdušila in da jim služi z vsem srcem in kakor kaže tudi s telesom.

Za žensko nič ne zaostaja tudi moška mladina, saj so po sodbi angleškega časopisa srednješolci uresničili ideal Velike Nemčije. To je priznanje in pohvala, kakršne je bila doslej deležna le malokatera mlada generacija. To je priznanje, da nemška mladina soustvarja veliko zgodovino in soodloča o usodi svojega naroda. Usoda Avstrije se je v veliki meri kovala na univerzah, srednjih šolah in v vseh ustanovah, kjer se je zbirala mladina. To je dokaz globokega poslanstva mladega človeka v življenju naroda.

To so pomembna dejstva, mimo katerih ne moremo brezbrizno, saj mladina s tem duhom živi in raste v naši neposredni sosesčini in z njo petinsedemdeset milijonski narod, ki z vso pezo pritiska na Karavanke in Kozjak. Žal ne moremo o sebi reči, da moremo temu pritisku zoperstaviti enako duhovno obrambno silo.

Čeprav je res, da ubijajo in razkrajajo naše bolne politične prilike, ki jih bremenijo tradicije naše neenotne preteklosti tudi mladega duha, vendar mislimo, da se nad vso našo žalostno notranjo duhovno razbitost vzpenjajo ideali našega narodnega in državnega edinstva, Oplenca in mladega Kralja, ki morejo hraniti naš optimizem, krepiti našo delavnost in odvrniti naš pogled od trenutnih težav, ki niso bile prizanešene nobeni naciji v njeni mladosti in jih usmeriti v veliko bodočnost, ki nas splošno čaka.

Naš narodno-obrambni problem v novi luči

Računati moramo s spremenjenim položajem na naši severni meji. Kot je velika Jugoslavija od Jadranskega do Črnega morja zgodovinska nujnost naše skorajšnje bodočnosti, tako je Velika Nemčija zgodovinsko dejstvo razburkane sodobnosti. Razvoj dogodkov torej ni presenetil tistega, ki je motril dejstva s stališča zgodovinske nacionalne nujnosti. Jasno pa nam kljub temu ostane, da je bilo z vsem tem postavljeno na glavo mnogo računov evropskih politikov, ki niso pri svoji zelenoprtiški strategiji dovoljno vpoštevali raznih možnosti, ki jih lahko uresniči borbenost in revolucionarnost sodobnih nacionalnih držav.

Menda smo še najbolj iznenadeni mi sami, vsaj tako izgleda! Med neiztožljive in neizterljive račune smo namreč boguvdano morali vpisati še novega, prav nič malenkostnega, in to vdrugič, sedaj pa najbrž za mnogo daljšo dobo kot bi si lahko to prej predstavljali. Pozabili smo protestirati menico v za to koristnem roku, ker smo imeli med tem časom drugih »trgovskih« in »političnih« poslov čez glavo! Za malomarnost ni leka! Zakonito se namreč predvideva, da so vsakomur znani roki, v katerih lahko uspešno uveljavlja svoje pravice. Mi, Jugoslovani, ali bolje: naša elita in naš narodni ponos — naši politiki —, menice nismo protestirali, ko je bil še čas za to; niti evidence nismo vodili o vedno krajšajočem se roku zapadlosti, in tako je naša menica, v katero smo vložili svoj ponos in svojo čast, zapadla!

Hitler je v svojem govoru na Dunaju izjavil, da je Velika Nemčija z Anshlusom prevzela pomembno misijo Avstrije na jugovzhodu Evrope. Kakšna je ta misija? Če je kdo bral »Mein Kampf« in odstavek o narodnosti, nemštvu in nemštstvu, si bo morda lahko predstavljaj, da je menda misija Adolfa Hitlerja drugačna od misije Otona Habsburškega, ali bolje: naša elita in naš narodni ponos — naši politiki —, kljub takim psevdopolitičnim ugibanjem nam ostane jasno, da Jugoslovani ne želimo, da bi postala naša država del nemškega imperija. V Jugoslaviji naj Jugoslovane bodri z upanjem v boljšo bodočnost le trdna vera v lastno državo, v lastno moč, v lastno misijo na Balkanu!

Čeprav je res, da ubijajo in razkrajajo naše bolne politične prilike, ki jih bremenijo tradicije naše neenotne preteklosti tudi mladega duha, vendar mislimo, da se nad vso našo žalostno notranjo duhovno razbitost vzpenjajo ideali našega narodnega in državnega edinstva, Oplenca in mladega Kralja, ki morejo hraniti naš optimizem, krepiti našo delavnost in odvrniti naš pogled od trenutnih težav, ki niso bile prizanešene nobeni naciji v njeni mladosti in jih usmeriti v veliko bodočnost, ki nas splošno čaka.

Često nam je hudo, ko primerjamo naše razmere z onimi pri sosedih, želimo si moč, ki naj bi iz nas vstal, ki naj bi bil predstavnik našega duha. Pri tem pozabljamo, da so naše prilike po svojih elementih različne, da je stadij našega razvoja drug, da so ovire težje, da naša sredina še ne dopušča, da bi tak moč vstal in tudi obveljal, da smo mi vsi in vsak posameznik dolžni pospešiti čas in s tem pripraviti pogoje, da bo nam vsem skupni genij zmagal in ne padel, kakor je že čisto v preteklosti.

Če more kdo pospešiti ta čas, potem je to le mladina. Le ona se more sprostiti predsodkov in odvračati vso navlako ki nas duši — seveda le ona, ki ima vero vase in v svoj narod, ki ima nezlomljivo voljo in ki razume svoje poslanstvo.

Mi globoko verujemo v vstajenje in zmago našega duha. Mi smo dolžni, da mu pripravimo pot. To je zgodovinska naloga sedanje jugoslovenske mlade generacije, katero podčrtavamo ob zasledovanju dogodkov v Nemčiji in pojavov med njeno mladino.

iz leta 1936? Res je le, da bi bila taka diplomatska rešitev le trenuten izhod iz zagate. Kaj pa za bodočnost?

Iredentizem. Ponos narodnih borcev vseh dob je bila neomajna vera v usodno zedinjenje lastnega naroda. Ta vera je opetovano zlomila zgodovinske države, ki niso bile plod razvoja družbe raz nacionalnega momenta. Naša iredenta je še živa, naš narodni ponos še ni zamrl, še je med nami narodnih borcev, ki so pripravljeni vse žrtvovati za zedinjenje lastnega naroda na severu in zapadu, kot na jugu in vzhodu.

Diplomatske rešitve niso in nikoli ne bodo odgovarjale nacionalni pravičnosti, zato nam dobra diplomacija ne sme biti cilj, pač pa oportuno sredstvo za doseg višjih narodnih stremeljenj. V najkritičnejših trenutkih svetovne zgodovine je junastvo in mučeništvo tlačenih ljudstev zrušilo mogočne vekovite stavbe... Ali ni zgodovina ciklus borb za pravico proti periodično se ponavljajočim krivicam trenutno močnejših? Historia magistra vitae!

Iz predstojećih bežno nanizanih misli je nakazano stališče, ki ga moramo zavzeti ob obravnavanju naše narodno-obrambne borbe v novem položaju. Ne smemo biti potisnjeni s hrptom ob zid, ne smemo biti potisnjeni v obrambo.

Starešinska organizacija „Preporoda“

V soboto zvečer je imela S. O. »Preporoda« v svojem lokalu v areni Narodnega doma 13. redni občni zbor. Otvoril ga je predsednik dr. F. Kovič, prisrčno pozdravil vse navzoče in takoj prešel na svoje poročilo. Ugotovil je, da se mora organizacija v zadnjem času boriti z velikimi težkočami, kar ji onemogoča izvršitev širokopoteznih akcij v smislu programa in zasnov poedinih požrtvovalnih »Preporodovcev«. Omenil je, da je bila lani prvič odrečena podpora mestne občine ljubljanske za okrasitev grobov naših zaslužnih mož. »Preporodci« že vsa leta po svojih močeh požrtvovalno skrbijo za te grobove, ne da bi pri tem delali kakršnokoli razliko in so tako kot edini reševali našo kulturno sramoto. Podpora je bila odklonjena z motivacijo, da bodo za grobove poskrbeli srednješolci. Kljub ustavitvi vseh javnih podpor je »Preporod« — seveda z večjimi žrtvami — tudi lani pietetno storil svoj dolžnost. Ali je mestna občina storila prav, se bo pokazalo pozneje. Zaenkrat ugotavljamo, da je v njeni skrbi ostalo neohranjenih mnogo grobov, ki bi bili okrasitev zaslužili. Kljub vsem neprilikam pa je »Preporod« tudi lani zvest svojem programu — izvedel večjo akcijo, ter je poslal močno skupino svojih članov na Koroško.

Iz poročila tovarišice tajnice Marice Selanove so zborovalci spoznali živahno delovanje organizacije. Blagajnik tovariš N. Dobrič je pokazal kot dober gospodar, kako se da tudi s skromnimi sredstvi doseči marsikak lep uspeh. Sledilo je poročilo upravitelja Endlicherjevega podpornega fonda tovariša G. Kunstlerja, katerega naloga se je po razpustu srednješolskega »Preporoda« skrbila.

Posebno poročilo o turneji po Koroški je podal udeleženec, revizor organizacije tovariš D. Vargazon. Občuteno je nanizal zlasti srečanje s koroško mladino in omenil tudi izjave raznih vodilnih koroških Slovencev, tako da so dobili poslušalci jasno sliko o miselnosti našega človeka onstran Karavank in pomembnosti naše moralne in materialne podpore posredno tudi za nas.

Nato je podal svoje poročilo revizijski odbor, katerega predlog o razrešnici je bil soglasno sprejet.

Sledile so volitve nove uprave. Za novega predsednika je bil soglasno izvoljen tovariš Dušan Vargazon. Podpredsednik je ostal še nadalje dobrovoljec tovariš

Napadalna, živa, sproščena vseh ovir in diplomatskih predsodkov mora biti naša nacionalna borba ob sedanjih nenaravnih mejah. Zavedajmo se, da od uspešnega stališča sedanje generacije v tem kritičnem pogledu, zavisi usoda ogromnega števila naših bratov, usoda pravega Zedinjenja.

Smešno pa je, če smo potisnjeni v obrambo. Vpijemo: »Primate tatu!« namesto, da bi se sami bolj podvzivali in sami tatu onemogočili delovanje! Da je pa naš narodno-obrambni položaj na našem ozemlju tak kakršen je, leži krivda za ta neznosen položaj v vse bolj padajoči krivulji notranje-političnih prilik našega nekonsolidiranega položaja. Od konsolidacije prilik je zavisna uspešna narodno-obrambna borba na našem ozemlju. Kar bi se lahko trenutno naredilo ob splošnem nerazumevanju obravnavanega problema, vse bi bilo le prehodnega značaja, brez opazljivejših koristi.

In ravno radi našega notranjega položaja mora naš novi rod sam zavzeti dobrovoljsko borbo zaenkrat na naši meji. Ne retorična gesla in romantične solze, pač pa borba in pest, to je orožje, ki edino v trenutnem razpoloženju kaj lahko zaleže. Za dobrovoljci pa mora priti redna organizirana vojska, ki bo dovršila delo pionirjev in ki bo njihove razredčene vrste izpopolnila.

Dokažimo, da tudi naša kri ni voda!

J. J.

Rajko Pavlin, tajnica tov. Selanova, blagajnik tov. Dobrič. V širšem odboru sta med drugim zaslužna »Preporodovca« prof. I. Kolar in dr. E. Turk.

Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil za izkazano zaupanje. S trpkostjo je spregovoril o psihozi, ki jo po zadnjih dogodkih opazamo v delu našega naroda. Bolj kakor kdaj prej se kaže v zadnjih dneh, koliko je pri nas ljudi, ki nimajo niti najmanj nacionalne samozvesti. »Preporodovci« vidijo, da je njihovo udejstvovanje še in spet bolj potrebno. Ta zavest — je dejal predsednik, naj nam bo ob naši 25. letnici, naj nam pomeni v naših dušah najlepše praznovanje jubileja, s to zavestjo bomo delali naprej.

Mimogrede

»Sprehodi v Berlin«

Danes, ko je Nemčija do zob oborožena, poudarja gospod dr. Göbbels v svojih govorih zelo rad, da »sprehodi v Berlin« ne pridejo več v poštev.

Mi tega poudarjanja ne razumemo, ker ne poznamo nikogar, ki bi kaj takega želel. 1871.

Pomanjkanje človeškega dostojanstva

Mi nismo Židom ravno naklonjeni, vendar mislimo, da ohrani lahko pri obravnavanju tega problema malo več človeškega dostojanstva tisti, komur so Židje izročeni na milost in nemilost in ki ima na razpolago vsa sredstva v borbi proti njim.

Pomagajte nam v borbi!
Naš čekovni račun 17.120